

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТЫН ТУХАЙ

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, хууль, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэрийг биелүүлэх үйл ажиллагаанд тавих Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын хууль тогтоомж

2.1.Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль /цаашид "Үндсэн хууль" гэх/, Монгол Улсын Их Хурлын тухай, Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай, Нийтийн сонсголын тухай, энэ хууль болон эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан бусад хууль тогтоомжоос бүрдэнэ.

3 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын зорилго

3.1.Монгол Улсын Их Хурал /цаашид "Улсын Их Хурал" гэх/-ын хяналт шалгалтыг дараах зорилгоор хэрэгжүүлнэ:

- 3.1.1.хууль, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэрийн биелэлтийг хангуулах;
- 3.1.2.хүний эрх, эрх чөлөөг хамгаалах, баталгааг хангах;
- 3.1.3.нийтийн эрх ашгийг хөндсөн тодорхой асуудлаар иргэний мэдэх эрхийг хангах;
- 3.1.4.иргэд шууд болон өөрсдийн сонгож байгуулсан төрийн эрх барих төлөөллийн байгууллагаараа уламжлан төрийн үйл хэрэгт оролцох эрхийг хангах;
- 3.1.5.Монгол Улсыг хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл, Засгийн газрын үйл ажиллагааны хөтөлбөр, улсын хөгжлийн жилийн төлөвлөгөө болон урт, дунд хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт, тэдгээрийг хэрэгжүүлэхэд чиглэсэн улсын төсөв, төсвийн гүйцэтгэлийг батлахдаа Үндсэн хуулийн Хорин тавдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 7-д нийцэж байгаа эсэхийг хянах;
- 3.1.6.төсөв, төрийн санхүүгийн удирдлагын хяналтын байнгын тогтолцоо бүрдүүлэх, тэдгээрийн үр нөлөөг сайжруулах;
- 3.1.7.хууль хэрэгжүүлэх явцад төрийн байгууллагын үйл ажиллагаанд гарч буй тулгамдсан асуудлыг тогтоох, Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын явцад төрийн байгууллага, албан тушаалтны үйл ажиллагаанд илэрсэн зөрчил, дутагдлыг арилгуулах замаар төрийн удирдлагын тогтолцооны үр нөлөөг дээшлүүлэх;
- 3.1.8.хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн үр дагаварт үнэлгээ хийх, судлан шинжлэх байнгын тогтолцоо бүрдүүлэх, хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, үр нөлөөг сайжруулах, боловсронгуй болгох.

4 дүгээр зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх зарчим

4.1.Улсын Их Хурал хянан шалгах бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхдээ Үндсэн хуульд заасан төрийн үйл ажиллагааны үндсэн зарчмын зэрэгцээ дараах тусгай зарчмыг баримтална:

- 4.1.1.үндсэн хуулийг дээдлэн сахих;
- 4.1.2.хүний эрх, эрх чөлөөг хамгаалах;
- 4.1.3.төрийн эрх мэдэл хоорондын тэнцвэрийг хангах;
- 4.1.4.хараат бус, иж бүрэн мэдээлэлд тулгуурлах;
- 4.1.5.ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид байх;
- 4.1.6.хууль бусаар нөлөөлөхийг хориглох;
- 4.1.7.ил тод байх.

4.2.Энэ хуулийн 4.1-д заасан Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын зарчмыг доор дурдсан агуулгаар ойлгоно:

- 4.2.1."үндсэн хуулийг дээдлэн сахих зарчим" гэж Улсын Их Хурал хянан шалгах бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхдээ Үндсэн хуулийн суурь үзэл баримтлал, үндсэн зарчмын хүрээнд ажиллахыг;
- 4.2.2."хүний эрх, эрх чөлөөг хамгаалах зарчим" гэж Улсын Их Хурал хянан шалгах бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхдээ Үндсэн хуулиар

тогтоосон хүний эрх, эрх чөлөөнд хууль бусаар халдахгүй байх, үндсэн эрхийг нь баталгаатай эдлүүлэх, олон нийтийн оролцоог хангахыг;

4.2.3."төрийн эрх мэдэл хоорондын тэнцвэрийг баримтлах зарчим" гэж Улсын Их Хурал хяналт шалгалтаа хэрэгжүүлэхдээ Үндсэн хуулиар тогтоосон төрийн эрх мэдлийн хуваарилалт, хяналт, тэнцлийг алдагдуулахгүй байх, гүйцэтгэх болон шүүх эрх мэдлийг орон гүйцэтгэхгүй байхыг;

4.2.4."хараат бус, иж бүрэн мэдээлэлд тулгуурлах зарчим" гэж Улсын Их Хурал хянан шалгах бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхдээ Засгийн газар болон олон улсын байгууллагаас хараат бус мэдээллийн эх үүсвэрт тулгуурлаж, нягтлан үзсэний үндсэн дээр бодитой, иж бүрэн тооцоо, судалгаа, мэдээлэл, дүгнэлтийг үндэслэн ажиллахыг;

4.2.5."ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид байх зарчим" гэж энэ хуулийн 7 дугаар зүйлд заасан эрх бүхий этгээд хувийн болон тодорхой бүлгийн ашиг сонирхлоос ангид байж, зөвхөн ард түмний төлөөлөл болохын хувьд Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэхийг;

4.2.6."хууль бусаар нөлөөлөхийг хориглох зарчим" гэж Улсын Их Хурал хянан шалгах бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхдээ хараат бус, бие даасан байгууллага хуулиар хүлээсэн чиг үүргээ хэрэгжүүлэхэд нь хөндлөнгөөс нөлөөлөхгүй байхыг;

4.2.7."ил тод байх зарчим" гэж хуулиар хязгаарласнаас бусад тохиолдолд Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын үйл явц, холбогдох мэдээлэл, үр дүнг олон ниитэд хүртээмжтэй, нээлттэй мэдээлэхийг.

5 дугаар зүйл.Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын мэдээллийн нэгдсэн сан

5.1.Улсын Их Хурал хяналт шалгалтын мэдээллийн нэгдсэн сан /цаашид "мэдээллийн нэгдсэн сан" гэх/-тай байна.

5.2.Мэдээллийн нэгдсэн сан нь Улсын Их Хурлаас явуулсан хяналт шалгалтын холбогдох баримт бичиг, мэдээлэл болон бусад байгууллагаас гаргуулж авсан хяналт шалгалтын мэдээлэл, хууль тогтоомжид заасан бусад тогтмол мэдээллээс бүрдэх бөгөөд хуульд өөрөөр заагаагүй бол мэдээллийн нэгдсэн сан олон нийтэд нээлттэй байна.

5.3.Энэ хуулийн 5.2-д заасан мэдээллийг Улсын Их Хурлын Тамгын газар /цаашид "Тамгын газар" гэх/ болон холбогдох байгууллагын хамтарсан шийдвэрийн дагуу мэдээллийн нэгдсэн санд төвлөрүүлнэ.

5.4.Тамгын газар нь төрийн байгууллагын холбогдох цахим систем болон цахим хэлбэрээр бүрдүүлсэн мэдээллийн сангаас шаардлагатай мэдээллийг гаргуулан авах эрхтэй.

5.5.Улсын Их Хурлаас хянан шалгах бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан шаардсан мэдээлэл, тооцоо судалгаа, баримт бичгийг нуун дарагдуулахыг хориглоно.

5.6.Тамгын газар мэдээллийн нэгдсэн санг бүрдүүлж, эрхлэн хөтөлнө. Мэдээллийн нэгдсэн сан бүрдүүлэх, эрхлэн хөтлөх, ашиглах журмыг Улсын Их Хурлын даргын захирамжаар батална.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТЫН АРГА ХЭРЭГСЭЛ, ТҮҮНИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ТОГТОЛЦОО

6 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын арга хэрэгсэл

6.1.Улсын Их Хурал хянан шалгах бүрэн эрхээ дараах арга хэрэгслээр хэрэгжүүлнэ:

6.1.1.асуулт тавих;

6.1.2.асуулга тавих;

6.1.3.хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн үр дагаварт үнэлгээ хийх;

6.1.4.мэдээлэл сонсох, тайлан, илтгэл хэлэлцэх;

6.1.5.төсвийн хяналт;

6.1.6.хяналтын сонсгол хийх;

6.1.7.хянан шалгах түр хороо байгуулах.

6.2.Улсын Их Хурлын гишүүн өмнө болон одоо хавсран гүйцэтгэж байгаа албан тушаалын үйл ажиллагаатай холбогдох хяналт шалгалтын ажлын хэсгийн бүрэлдэхүүнд орохгүй.

7 дугаар зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх тогтолцоо

7.1.Байнгын, дэд болон хянан шалгах түр хороо нь Улсын Их Хурлаас хууль тогтоомжийн биелэлтэд хяналт тавих үйл ажиллагааг зохион байгуулж, хэрэгжүүлнэ.

7.2.Улсын Их Хурал хянан шалгах бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхдээ шаардлагатай гэж үзвэл Төрийн аудитын байгууллага, Монголбанк, Үндэсний статистикийн хороо, Санхүүгийн зохицуулах хороо, Хүний эрхийн Үндэсний Комисс, Төрийн албаны зөвлөл болон холбогдох хараат бус хянан шалгах чиг үүрэгтэй бусад байгууллагад түшиглэн явуулна. Улсын Их Хурал тэдгээр байгууллагыг хууль тогтоомжид заасан чиг үүргийнх нь хүрээнд Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтад оролцуулахдаа тухайн

байгууллагын хараат бус байдалд хөндлөнгөөс нөлөөлж үл болно.

7.3.Улсын Их Хурал хянан шалгах бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхдээ шаардлагатай бол тухайн асуудлаар мэргэшсэн судлаач, шинжээч, мэргэжилтэн, мэргэжлийн холбоо болон төрийн бус байгууллагыг оролцуулна.

7.4.Улсын Их Хурал хянан шалгах бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхэд Тамгын газар мэргэжил, арга зүй, техник, зохион байгуулалтын туслалцаа үзүүлнэ.

8 дугаар зүйл. Байнгын, дэд хороо эрхлэх асуудлынхаа хүрээнд хууль тогтоомжийн биелэлтэд хяналт тавих

8.1.Байнгын хороо өөрийн эрхлэх асуудлынхаа хүрээнд тодорхой асуудлаар шалган судлах, эсхүл хууль тогтоомжийн биелэлтэд хяналт шалгалт хийж, холбогдох санал, дүгнэлт гаргах, шийдвэрийн төсөл боловсруулах үүрэг бүхий ажлын хэсгийг дангаар болон хамтран байгуулна.

8.2.Байнгын хороо энэ хуулийн 8.1-д заасан ажлын хэсэгт мэргэжил, арга зүйн туслалцаа үзүүлэх зорилгоор холбогдох хяналт шалгалтын байгууллага, эрх бүхий албан тушаалтан, шаардлагатай гэж үзвэл тусгай мэдлэг, мэргэшил шаардагдах асуудлаар туслалцаа үзүүлэх мэргэшсэн судлаач, шинжээч, мэргэжилтэн, мэргэжлийн холбоо болон төрийн бус байгууллагын төлөөллөөс бүрдсэн ажлын дэд хэсэг байгуулж болно.

8.3.Байнгын хороо энэ хуулийн 8.1-д заасан ажлын хэсгийн хяналт шалгалт хийх үйл ажиллагааны удирдамжийг тогтоолоороо батлах бөгөөд ажлын хэсэг уг тогтоолд заасан хугацаанд санал, дүгнэлт гаргаж Байнгын хороонд танилцуулна. Ажлын хэсгийн санал, дүгнэлтийг Байнгын хороо, шаардлагатай бол нэгдсэн хуралдаанд ажлын хэсгийн ахлагч танилцуулна.

8.4.Ажлын хэсэг шаардлагатай гэж үзвэл энэ хуулийн 8.3-т заасан санал, дүгнэлтийн хамт тогтоолын төслийг боловсруулж холбогдох Байнгын хороонд оруулж болно.

8.5.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол Байнгын хороо Улсын Их Хурлын хянан шалгах бүрэн эрхийг хэрэгжүүлэх хүрээнд дараах тогтоол гаргана:

8.5.1.хянан шалгах бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхтэй холбоотой зохион байгуулалтын асуудлаар;

8.5.2.хуулийн хэрэгжилтийг хангуулж, зөрчлийг арилгуулах, шаардлагатай гэж үзвэл Төрийн аудитын байгууллагын аудитын тайлангаар өгөгдсөн зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх асуудлаар Засгийн газар, холбогдох бусад байгууллагад чиглэл өгөх.

8.6.Байнгын хороо эрхлэх асуудлынхаа хүрээнд Засгийн газар, холбогдох бусад байгууллагад зөвхөн тогтоолоор чиглэл өгнө.

8.7.Байнгын хороо хяналт шалгалтын үр дүнд үндэслэн холбогдох санал, дүгнэлт гаргаж, нэгдсэн хуралдаанд танилцуулна. Шаардлагатай гэж үзвэл энэ хуулийн 11 дүгээр зүйлд заасан асуудлаар тогтоолын төсөл боловсруулж нэгдсэн хуралдаанд оруулна.

8.8.Дэд хороо тухайн эрхэлсэн асуудлаараа хяналт шалгалт, судалгаа хийх, шаардлагатай мэдээлэл авах, холбогдох албан тушаалтан, иргэн, байгууллагаас тайлбар авч, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэрийн төсөл боловсруулж харьяалах Байнгын хорооны хуралдаанаар хэлэлцүүлэх эрхтэй.

8.9.Дэд хороо зөвхөн энэ хуулийн 8.5.1-д заасан асуудлаар тогтоол гаргаж болно.

9 дүгээр зүйл. Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын хэлбэр

9.1.Улсын Их Хурлын хяналт шалгалт нь төлөвлөгөөт болон төлөвлөгөөт бус хэлбэртэй байна.

9.2.Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн үр дагаварт үнэлгээ хийх, тайлан, мэдээлэл, илтгэл сонсох, хэлэлцэх, төсвийн хяналт, Байнгын, дэд хороо эрхлэх асуудлынхаа хүрээнд хяналт шалгалт хийхдээ энэ хуулийн 10 дугаар зүйлд заасны дагуу төлөвлөж цаглавар гаргана.

9.3.Төлөвлөгөөт бус хяналт шалгалтыг иргэн, байгууллагын санал, гомдол, мэдээлэл, эсхүл хяналт шалгалтын үр дүнг үндэслэн гаргасан Улсын Их Хурлын гишүүний саналыг харгалзан Байнгын хорооны хяналт шалгалтын цаглаварт тусган хэрэгжүүлж болно.

10 дугаар зүйл. Монгол Улсын Их Хурлын төлөвлөгөөт хяналт шалгалтын цаглавар

10.1.Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын цаглаварыг Байнгын хороодын болон нам, эвслийн бүлгийн саналыг үндэслэн, Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 14.3-т заасан Зөвлөлийн хуралдаанаар зөвшилцөн Улсын Их Хурлын даргын захирамжаар батална.

10.2.Байнгын хороод болон нам, эвслийн бүлэг дараагийн ээлжит чуулганы хяналт шалгалтын цаглаварт өгөх саналаа тухайн ээлжит чуулган дуусахаас ажлын 15 өдрийн өмнө Тамгын газарт ирүүлсэн байна.

10.3.Байнгын хороод энэ хуулийн 10.2-т заасан хугацаанд санал ирүүлээгүй бол хяналт шалгалтын цаглаварт тусгайлан өгөх саналгүй гэж үзнэ.

11 дүгээр зүйл. Монгол Улсын Их Хурлын хяналт шалгалтын мөрөөр хэрэгжүүлэх арга хэмжээ

11.1.Улсын Их Хурал хяналт шалгалтынхаа үр дүнд үндэслэн шаардлагатай гэж үзвэл холбогдох хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох арга хэмжээ авна.

11.2.Улсын Их Хурал шаардлагатай гэж үзвэл хууль тогтоомжийн биелэлтийг хангуулах, эрчимжүүлэх, хяналт шалгалтаар

илэрсэн зөрчил дутагдлыг арилгуулах, холбогдох албан тушаалтны хариуцлагын асуудлыг хуульд заасны дагуу шийдвэрлүүлэхээр тогтоол гаргана.

11.3.Улсын Их Хурлаас энэ хуулийн 11.2-т заасны дагуу Засгийн газарт үүрэг, чиглэл өгсөн хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн тайланг хагас жил тутамд Улсын Их Хуралд ирүүлэх ба түүнд Тамгын газар дүн шинжилгээ хийж, танилцуулгыг холбогдох Байнгын хороодод хүргүүлнэ.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ

УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТЫГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ

Нэгдүгээр дэд бүлэг

Асуулт, асуулга

12 дугаар зүйл. Асуулт тавих

12.1.Улсын Их Хурлын гишүүн Ерөнхий сайд, Засгийн газрын гишүүнд тодорхой бодлогын асуудал, түүний санхүүжилт, төрийн санхүү, төрийн нийтийн өмч, хүний эрх, эрх чөлөө хангагдаж байгаа эсэх асуудал болон Улсын Их Хурлаас бүрэлдэхүүн, удирдлагыг нь сонгож, томилдог байгууллагын хуулиар тогтоосон чиг үүргээ хэрэгжүүлж байгаатай холбоотой мэдээлэл авахаар тухайн байгууллагын даргад бичгээр хандсаныг "асуулт" гэнэ. Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 8.1.16, 8.1.17-д заасан албан бичгээр авах мэдээлэл нь асуултад хамаарахгүй.

12.2.Асуултыг хүргүүлснээс хойш холбогдох албан тушаалтан 14 хоногийн дотор хариуг гишүүнд бичгээр хүргүүлнэ. Хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр асуултын хариуг хугацаа хожимдож ирүүлсэн бол тухайн албан тушаалтанд Төрийн албаны тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэх үндэслэл болно.

12.3.Гишүүн асуултын хариуд ирүүлсэн холбогдох байгууллага, албан тушаалтны мэдээлэл шаардлага хангаагүй гэж үзвэл нэмэлт мэдээлэл, тооцоо, судалгааг авахаар хугацаатай албан бичиг явуулна. Холбогдох албан тушаалтан албан бичигт заасан хугацаанд нэмэлт мэдээллийг ирүүлэх үүрэгтэй.

12.4.Гишүүн шаардлагатай гэж үзвэл асуултын хариуг Байнгын хорооны хуралдаанд танилцуулж, тодорхой арга хэмжээ авах хүсэлтийг шийдвэрийн төслийн хамт Байнгын хорооны даргад уламжилж болно.

12.5.Байнгын хороо энэ хуулийн 12.4-т зааснаар гишүүнээс гаргасан хүсэлт, шийдвэрийн төслийг хуралдаанаараа хэлэлцэж санал, дүгнэлтээ нэгдсэн хуралдаанд танилцуулж болно.

13 дугаар зүйл. Асуулга тавих

13.1.Хууль, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэрийн хэрэгжилтийг хэрхэн зохион байгуулж, ямар үр дүнд хүрсэн талаар тодруулах, хуульд заасан үйл ажиллагаа явуулахыг шаардаж Улсын Их Хурлын гишүүнээс Ерөнхий сайд, Засгийн газрын гишүүн, Улсын Их Хурлаас бүрэлдэхүүн, удирдлагыг нь сонгож, томилдог байгууллагын даргад бичгээр хандсаныг "асуулга" гэнэ.

13.2.Асуулгыг хүргүүлснээс хойш холбогдох албан тушаалтан 30 хоногийн дотор хариуг гишүүнд бичгээр хүргүүлнэ. Хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр асуулгын хариуг хугацаа хожимдож ирүүлсэн бол тухайн албан тушаалтанд Төрийн албаны тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэх үндэслэл болно.

13.3.Гишүүн асуулгын хариуд ирүүлсэн холбогдох байгууллага, албан тушаалтны мэдээлэл шаардлага хангаагүй гэж үзвэл нэмэлт мэдээлэл, тооцоо, судалгааг авахаар хугацаатай албан бичгийг явуулна. Холбогдох албан тушаалтан албан бичигт заасан хугацаанд нэмэлт мэдээллийг ирүүлэх үүрэгтэй.

13.4.Асуулга тавьсан гишүүн өөрөө шаардлагатай гэж үзвэл түүний асуулгын хариуг Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуульд заасан журмын дагуу нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцүүлж болно.

13.5.Нэгдсэн хуралдаан энэ хуулийн 13.4-т заасны дагуу гишүүний асуулгын хариуг хэлэлцээд Улсын Их Хурлаас тодорхой шийдвэр гаргахыг дэмжсэн тохиолдолд асуудал хариуцсан Байнгын хороонд энэ талаар чиглэл өгч болно.

13.6.Асуудал хариуцсан Байнгын хороо энэ хуулийн 13.5-д зааснаар нэгдсэн хуралдаанаас өгсөн чиглэлийн дагуу хууль, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэрийн төсөл болон холбогдох санал, дүгнэлтээ нэгдсэн хуралдаанд танилцуулж болно.

Хоёрдугаар дэд бүлэг

Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн үр дагаварт үнэлгээ хийх

14 дүгээр зүйл. Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн үр дагаварт үнэлгээ хийх

14.1.Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн үр дагаврын үнэлгээ гэж хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн явцад хуримтлагдсан өгөгдлүүдийг задлан шинжилж, гарч байгаа хүндрэл бэрхшээлтэй асуудал, нийгэмд үзүүлж байгаа эерэг, сөрөг нөлөөллийг илрүүлэх, цаашид тухайн хууль тогтоомжийг зохистой, үр дүнтэй хэрэгжүүлэх боломжит хувилбарыг тодорхойлох, хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох хүрээг тодорхойлоход чиглэсэн цогц үйл ажиллагааг ойлгоно.

14.2.Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн үр дагаварт хийх үнэлгээ нь доор дурдсан хүрээг хамарна:

14.2.1.хууль тогтоомжид бүхэлд нь;

14.2.2.хууль тогтоомжийн зарим зүйл, хэсэг, заалт;

14.2.3.тодорхой харилцааг зохицуулж буй хууль тогтоомжийн зохицуулалт.

14.3.Холбогдох Байнгын хороо шаардлагатай гэж үзсэн бол хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх зорилгоор Засгийн газрын баталсан дүрэм, журам тухайн хуульд нийцэж байгаа эсэхэд үнэлгээ хийнэ.

14.4.Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн үр дагаварт үнэлгээ хийх үйл ажиллагаанд Тамгын газар мэргэжил, арга зүйн туслалцаа үзүүлнэ.

14.5.Улсын Их Хурлаас хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн үр дагаварт үнэлгээ хийхтэй холбогдон гарах зардлыг улсын төсвөөс санхүүжүүлнэ.

14.6.Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн үр дагаварт үнэлгээ хийх ажлыг хууль тогтоох үйл ажиллагаанд хууль бусаар нөлөөлөх зорилгогүйгээр ашгийн бус байгууллага санхүүжүүлж болно.

14.7.Улсын Их Хурал шаардлагатай гэж үзвэл хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хөндлөнгийн, хараат бус байгууллага, тухайн асуудлаар мэргэшсэн судлаач, шинжээч, мэргэжилтэн, төрийн бус байгууллагаар үнэлгээ хийлгэх буюу хамтарч болно.

14.8.Улсын Их Хурал нь Засгийн газар, төрийн байгууллага болон энэ хуулийн 14.7-д заасан этгээдийн хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн байдалд хийсэн хяналт шинжилгээ, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн үр дагаврын үнэлгээний тайлан, дүгнэлт, зөвлөмжийг энэ хуулийн 5 дугаар зүйлд заасан цахим санд 10 хоногийн дотор заавал байршуулна.

14.9.Шаардлагатай гэж үзвэл холбогдох Байнгын хороо хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн үр дагаврын үнэлгээний үр дүнг хуралдаанаараа сонсож болно.

14.10.Улсын Их Хурлаас тухайн жилд хийсэн хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн үр дагаврын үнэлгээний үр дүнгийн талаарх Хууль зүйн байнгын хорооны танилцуулгыг жил бүрийн 12 дугаар сарын эхний долоо хоногт нэгдсэн хуралдаанд танилцуулна.

14.11.Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн үр дагаварт үнэлгээ хийх журам, аргачлалыг Улсын Их Хурлын даргын захирамжаар батална.

Гуравдугаар дэд бүлэг Мэдээлэл, тайлан, илтгэл

15 дугаар зүйл.Мэдээлэл сонсох

15.1.Нэгдсэн хуралдаан дараах мэдээллийг хуульд заасан хугацаанд нээлттэй болон хаалттай сонсоно:

15.1.1.Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлалын хэрэгжилт, үндэсний аюулгүй байдлын тухайн жилийн нөхцөл байдлын талаарх Үндэсний аюулгүй байдлын зөвлөлийн тэргүүний жил бүрийн хаалттай мэдээлэл;

15.1.2.Ерөнхий сайдын 14 хоног тутмын мэдээлэл;

15.1.3.шаардлагатай бол цаг үеийн тулгамдсан асуудлаар Ерөнхий сайд, Засгийн газрын гишүүн тухай бүр хийх мэдээлэл.

15.2.Нэгдсэн хуралдаан энэ хуулийн 15.1.2, 15.1.3-т заасан мэдээллийг хэлэлцээд Улсын Их Хурлаас тодорхой шийдвэр гаргах болон хууль тогтоомжийн биелэлтийг хангуулахаар Засгийн газарт чиглэл өгөх шаардлагатай гэж үзвэл асуудал хариуцсан Байнгын хороонд энэ талаар чиглэл өгч болно.

15.3.Улсын Их Хурал хууль тогтоомжийн биелэлтийг хангуулахаар Засгийн газарт чиглэл өгөх тухай Улсын Их Хурлын тогтоол баталсан бол Засгийн газар уг тогтоолын хэрэгжилтийг тогтоолд заасан хугацаанд Улсын Их Хуралд танилцуулах үүрэгтэй.

16 дугаар зүйл.Тайлан, илтгэл, мэдээлэл хэлэлцэх

16.1.Улсын Их Хурал дараах тайлан, илтгэл, мэдээллийг хуульд заасан хугацаанд нээлттэй болон хаалттай хэлэлцэнэ:

16.1.1.төрийн санхүү, төсвийн хараат бус хяналтыг хэрэгжүүлэх хүрээнд төрийн аудитын байгууллагаас гүйцэтгэсэн аудитын тайлангийн дүгнэлт, зөвлөмж, түүний биелэлтийн талаарх тайланг тухай бүр;

16.1.2.авлигатай тэмцэх хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, авлигын ерөнхий нөхцөл байдлын талаарх Авлигатай тэмцэх газрын мэдээллийг жил бүр;

16.1.3.Монгол Улс дахь хүний эрх, эрх чөлөөний байдлын талаарх Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын илтгэлийг жил бүр;

16.1.4.Монголбанкны санхүүгийн тайлан, түүнд холбогдох аудитын санал, дүгнэлт болон Хяналтын зөвлөлийн санал, зөвлөмжийг жил бүр, төрийн мөнгөний бодлого, холбогдох хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, мөнгө, зээлийн байдлын талаарх Монголбанкны мэдээллийг шаардлагатай тохиолдолд;

16.1.5.хууль тогтоомжоор хүлээсэн чиг үүргээ хэрэгжүүлсэн талаарх Төрийн албаны зөвлөлийн тайланг жил бүр;

16.1.6.эрүү шүүлтээс урьдчилан сэргийлэх асуудал эрхэлсэн Хүний эрхийн үндэсний комиссын гишүүний Эрүү шүүлтээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааны тайланг жил бүрийн эхний улиралд;

16.1.7.эрүүгийн болон зөрчлийн хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн талаарх Улсын ерөнхий прокурорын мэдээллийг жилд нэгээс доошгүй удаа;

16.1.8.жөндөрийн эрх тэгш байдлыг хангах хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, үр дүнгийн талаарх Засгийн газрын болон Хүний эрхийн Үндэсний Комиссын илтгэлийг хоёр жил тутам;